

Läkemedelsgenomgångar

Varför läkemedelsgenomgångar?

En korrekt läkemedelslista är en förutsättning för att kunna bedöma effekt och bieffekt av patientens hela läkemedelsbehandling.

Vad är egentligen en läkemedelsgenomgång?

Läkemedelsgenomgång är en metod för att **på ett strukturerat sätt** följa upp, utvärdera och förbättra patientens sammantagna läkemedelsbehandling

Riktlinje för Läkemedelsgenomgångar inom Region Stockholm

Enkel läkemedelsgenomgång
Fördjupad läkemedelsgenomgång
Läkemedelsberättelse

Riktlinjen bygger på
Socialstyrelsens
föreskrift HSLF-FS 2017:37
(En uppdatering av
SOSFS 2000:1)

Riktlinje för Läkemedelsgenomgångar inom Region Stockholm

"Läkemedelsgenomgången bör utformas och genomföras i samråd med patienten"

"En läkare ska ansvara för läkemedelsgenomgångarna."

" Läkaren bör samarbeta med andra yrkeskategorier i team. I teamet kan andra läkare, sjuksköterska, apotekare, annan hälso- och sjukvårdspersonal och kontaktperson ingå. "

Enkel läkemedelsgenomgång

Enkel läkemedelsgenomgång - när?

75 år och äldre

- Besök hos läkare i öppenvården
- Inskrivning i slutenvård

Oavsett ålder

- Påbörjad hemsjukvård
- Inflyttning i SÄBO
- Vid behov

Enkel läkemedelsgenomgång – hur?

- **Kartlägg** så långt möjligt:
vilka läkemedel? varför? dosering? vilka används?
naturläkemedel och receptfritt?
hantering och följsamhet?
- **Bedöm** om läkemedelsbehandlingen är
ändamålsenlig och säker
- **Åtgärda** "snabblösta" problem
- När behövs en **fördjupad LMG/uppföljning?**
- **Patienten ska därefter få**
  - Individuellt anpassad information
  - En uppdaterad läkemedelslista

?

?

?

?

?

?

?

?

Vem gör den enkla läkemedelsgenomgången
hos oss?

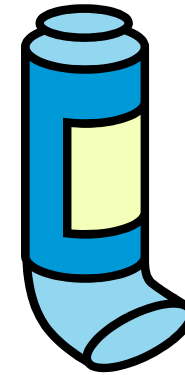
Vilka källor används?

Hur dokumenteras dessa?

Patienten - Ta reda på

- Receptbelagda läkemedel
  - Ögondroppar
  - Inhalatorer
  - Salvor
  - Läkemedel ordinerade av specialist
  - Vid behov
- Receptfria läkemedel
- Naturläkemedel

Patienten - Frågor att ha i bakhuvudet

- Patientens läkemedelskunskap
  - Varför är läkemedlet ordinerat?
  - Hur ska det tas?
- Läkemedelshantering
  - Sväljsvårigheter?
  - Inhalatorer?
  - Ögondroppar?
  - Förpackningen?
- Följsamhet
- Attityd
- Patientens frågor

Läkemedelsförteckningen

Alla receptförskrivna läkemedel som patienten har hämtat ut på apotek under de senaste 15 månaderna.

- Via Pascal
- Via NPÖ
- Genom journalsystemen

Läkemedelsförteckningen 2014-08-09 — 2015-11-09 1 (14)
Uthämtade läkemedel

[Redacted patient name]

Datum	Läkemedel (Substans)	Läkemedelsform	Styrka	Mängd	Läkemedelsgrupp (ATC)
2015-11-04	Metformin Actavis (Metformin)	filmdragerad tablett	500 mg	1 x 400 styck	A10BA02
Dosering: 2 TABLETTER PÅ MORGONEN, 2 TABLETTER PÅ EFTERMIDDAGEN					
Förskrivet av: Fakhri Lidge, Läkare Capio Primärvård AB, Viksjöplan 47, 17545 Järfälla					
2015-11-04	Insulatard® FlexPen® (Insulin (humant))	inj-vätska, suspension, förfylld penna	100 IE/ml	1 x 5 x 3 milliliter	A10AC01
Dosering: 6 E INJEKTIONSVÄTS KA, SUSPENSION I FÖRFYLLED INJEKTIONSPENN A PÅ MORGONEN, 4 E INJEKTIONSVÄTS KA, SUSPENSION I FÖRFYLLED INJEKTIONSPENN A TILL KVÄLLEN					
Förskrivet av: Soar Maronesi, Läkare, 00 Allmänmedicin Capio Primärvård AB, Viksjöplan 47, 17545 Järfälla					

Denna patient är inte Dospatient

- men du kan gå in i läkemedelsförteckningen via Pascal och nyttja alla beslutsstöd!

Gabriel Mildgrund 19000130-9814 Gunnar Perez >>

Registrera som dospatient

Här lägger du upp en ny dospatient. Detta kräver ett dossamtycke från patienten som bara en läkare med personlig förskrivarkod kan registrera. Övriga personalkategorier kan förbereda uppgifter för en ny dospatient.

Registrera som dospatient

Uthämtade läkemedel (10)

Uthämtade läkemedel från apotek mellan 2015-11-02 - 2017-02-02
Källa: Läkemedelsförteckningen, eHälsomyndigheten
Källa beslutsstöd: Sil

Hantera samtycke **Undvik till äldre** 2st **Interaktion**
Sök biverkan

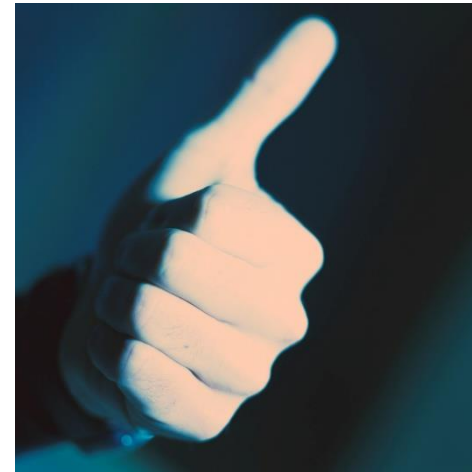
Uthämtat (10) Visningsalternativ ↓ Visa beslutsstödsöversikt för uthämtat senaste 15 månaderna ↓

Läkemedel & Substans	Datum	Läkemedelsform	Styrka	Mängd	
~~Methergin~~ Metylergometrin	2016-09-27	tablett	0,125 mg	1 x 30 styck	
Zanlan Cetirizin	2016-09-27	filmdragerad tablett	10 mg	1 x 30 tablett(er)	
Locobase LPL Övriga hudskyddande och uppmjukande medel	2016-08-08	kräm		1 x 100 gram	
Kalium retard Nycomed Kaliumklorid	2016-06-19	depottablett	750 mg	1 x 100 tablett(er)	
Betapred Betametason	2016-04-30	tablett	0,5 mg	1 x 30 tablett(er)	
❖ Tradolan Tramadol	2016-03-11	filmdragerad tablett	50 mg	1 x 100 x 1 styck	⚠
❖ Tradolan Retard Tramadol	2016-01-21	depottablett	200 mg	1 x 20 styck	⚠
❖ Oxikodon Depot Actavis Oxikodon	2015-12-02	depottablett	40 mg	1 x 98 tablett(er)	
~~Isopto~~ ~~Maxidex~~ Dexametason	2015-10-13	ögondroppar, suspension	1 mg/ml	1 x 5 milliliter	
Sertralin Teva Sertralin	2015-09-28	filmdragerad tablett	50 mg	2 x 30 tablett(er)	⚠

Samtycke

Lag (2005:258) om läkemedelsförteckning....

- Uttryckligt samtycke, skriftligt eller muntligt.
- Till förskrivare, sjuksköterska eller farmaceut.
- Personligt
- En gång eller tills vidare
- Nödåtkomst

Övriga källor - exempel

- Läkemedelslista Dos
- Läkemedelslistan i journalsystemet
- Mina sparade recept
(Förteckning över de elektroniska recept där patienten har något kvar att hämta ut)
- Patientens egen lista
- Dosett
- Anhörig
- ...

Fördjupade läkemedelsgenomgångar

Fördjupad läkemedelsgenomgång – när?

Vid kvarstående läkemedelsrelaterade problem
- eller vid misstanke om sådana -
efter en enkel läkemedelsgenomgång

och dessutom...

Minst en gång per år:

- Samtliga patienter
  - efter påbörjad hemsjukvård
  - efter inflyttning i särskilt boende för äldre
- 75 år och äldre med dosförpackade läkemedel
- 75 år och äldre med tre eller fler kroniska diagnoser inom primärvården

Fördjupad läkemedelsgenomgång – hur?

Faktainsamling

- Uppdaterad läkemedelslista (enkel läkemedelsgenomgång)
- Symtomskattning
- Provsvar
- Blodtryck, puls och vikt
- Beräknat njurfunktionen
- Interaktionskontroll
- Fallrisk

Version för särskilt boende. Information finns på baksidan.

PHASE-20

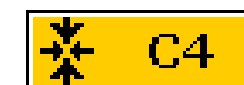
— skattningsskala för möjliga läkemedelsrelaterade symtom

Namn	Personnummer	Datum	Vårdpersonals namn		
Diagnoser					
Hur mycket har patienten kunnat delta i bedömningen? ☐ Helt ☐ Delvis					
Är patienten ☐ Uppgående ☐ Rullstolsburen ☐ Sängbunden					
Längd:	Vikt:	BT sittande:	Puls:	S-Kreatinin:	Beräknad njurfunktion:
Datum:	Datum:	BT stående:	Datum:	Datum:	Metod:
Datum:					

Markera rutan vid det alternativ som bäst motsvarar besvärnivån under de senaste två veckorna. Lämna förtydligande kommentarer i marginalen vid behov.

Ringa in de symtom som stämmer bäst och stryk över de symtom som inte stämmer

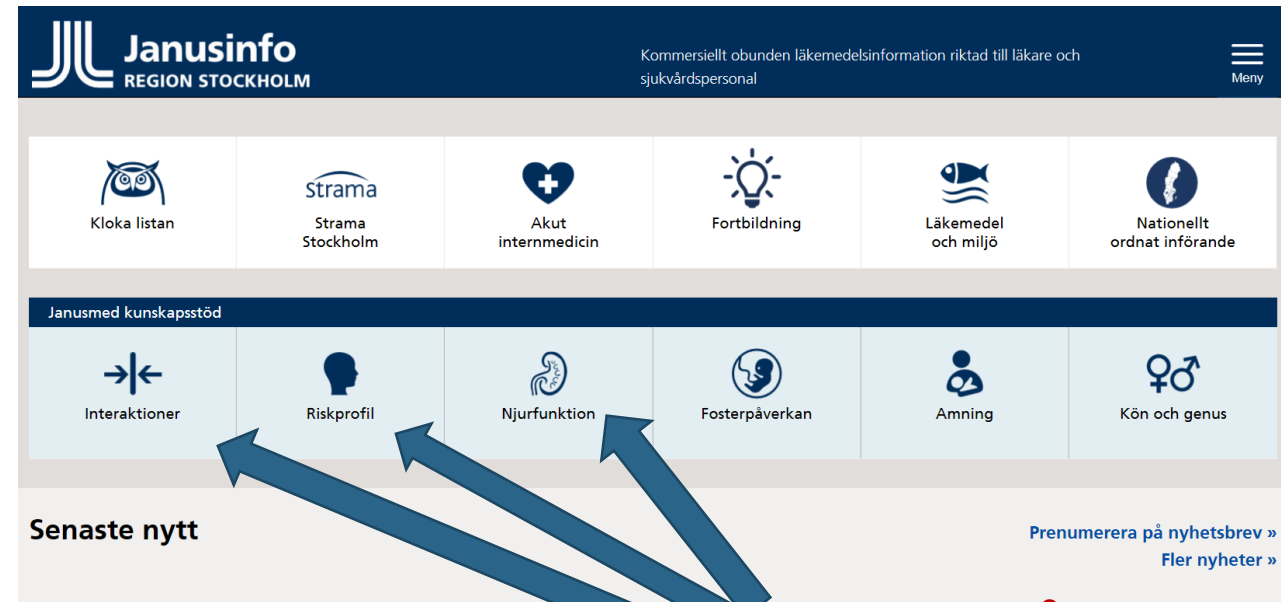
	Inga besvär	Små besvär	Måttliga besvär	Stora besvär	Kommentarer:
1. Yr/ostadig/faller lätt	☐	☐	☐	☐	
2. Trött/dåsig/orkeslös	☐	☐	☐	☐	
3. Sover dåligt/mardrömmar	☐	☐	☐	☐	
4. Ont i magen/ont i bröstet	☐	☐	☐	☐	
5. Huvudvärk	☐	☐	☐	☐	
6. Nedstämd	☐	☐	☐	☐	
7. Orolig/ångestfylld	☐	☐	☐	☐	
8. Lättirriterad	☐	☐	☐	☐	
9. Glömsk	☐	☐	☐	☐	
10. Dålig aptit	☐	☐	☐	☐	

Förskrivarstöd i Take Care

Förskrivarstöd

- Janusmed interaktioner
- Janusmed riskprofil
- Janusmed biverkan
- Janusmed njurfunktion
- Janusmed äldre

Kan även nås via
janusinfo.se

<https://www.janusinfo.se/beslutsstod/janusmedinteraktionerochriskprofil.4.72866553160e98a7ddf1cdc.html>

Läkemedelslistan och beslutsstöd i Pascal

The screenshot displays the Pascal medication management interface. At the top, the user is identified as Elvira Caretun (19000728-9804) and the doctor as Gunnar Perez. The interface includes a navigation bar with options like 'Nyheter', 'Handbok', 'Inställningar', and 'Logga ut'. A central banner provides a welcome message and a link to the test version. Below this, there are tabs for 'Läkemedel (9)', 'Handelsvaror (0)', 'Uthämtade läkemedel', 'Beställningar (2)', 'Patientinformation', and 'Meddelanden'. A 'Ny ordination' button is visible, along with a status bar indicating 'Stoppetid disp: 2016-10-30 09:52' and 'Första dosdag: 2016-11-01 (tisdag)'. A red circle highlights decision support buttons: 'Dubblett', 'Amning', 'Undvik till äldre 2st', 'Graviditet', 'Interaktion D4', and 'Sök biverkan'. The main area is divided into three sections: 'Framtida (4)', 'Aktuella (5)', and 'Historiska (9)'. Each section contains a table of medication orders with columns for name, strength, form, dosing, purpose, start/end dates, packaging, prescribing unit, remaining supply, validity, and last supply.

Läkemedelsnamn	Styrka	Läkemedelsform	Dosering	Ändamål	Insättningsdatum	Utsättningsdatum	Förpackningsstorlek	Förskrivande enhet	Kvarvarande uttag	Giltig t.o.m.	Senaste uttag
Alenat Veckotablett	70 mg	Tablett	1	Vården korrigerar ordination dospatient	2016-10-29	2016-10-31		Dagsjukvården2		2017-10-24	
Alenat Veckotablett	70 mg	Tablett	1 (en gång per vecka)	Vården korrigerar ordination dospatient	2016-11-01			Dagsjukvården2		2017-10-27	
Enalapril Sandoz	5 mg	Tablett	1	antihypertensivt	2016-10-31			Dagsjukvården2		2017-10-26	
Kalcipos-D forte	500 mg/800 IE	Filmraderad tablett	1 (regelbunden)	osteoporos	2016-11-01			Dagsjukvården2		2017-10-27	
Propavan	25 mg	Tablett	1	sömn	2016-11-01			Dagsjukvården2		2017-10-27	

Läkemedelsnamn	Styrka	Läkemedelsform	Dosering	Ändamål	Insättningsdatum	Utsättningsdatum	Förpackningsstorlek	Förskrivande enhet	Kvarvarande uttag	Giltig t.o.m.	Senaste uttag
Detrusitol SR	4 mg	Depotkapsel, hård	1	Trängningsinkontinens	2016-10-24			Dagsjukvården2		2017-09-24	
Omeprazol Sandoz	20 mg	Enterokapsel, hård	1	magsår	2016-10-25			Dagsjukvården2		2017-10-20	
Trombyl	75 mg	Tablett	1	Hjärtsvikt	2016-09-27					2017-05-22	
Dolcontin	5 mg	Depottablett	1 tabl 2 ggr dagl	smärta	2016-10-13	2016-10-28	25 styck	Dagsjukvården2	3	2017-10-13	
Dolcontin	10 mg	Depottablett	1 + 1	smärta	2016-10-29			Dagsjukvården2		2017-10-24	
Waran	2,5 mg	Tablett	Ta 2 till natten	Blodförtunnande	2016-09-28		100 tablett(er)		3	2017-02-02	

Läkemedelsnamn	Styrka	Läkemedelsform	Dosering	Utsättnings-/makuleringsorsak	Insättningsdatum	Utsättningsdatum	Förpackningsstorlek	Förskrivande enhet	Kvarvarande uttag	Giltig t.o.m.	Senaste uttag
Alfuzosin Teva	10 mg	Depottablett	1	Utsatt: Biverkan	2016-09-12					2017-09-11	
Citodon	500 mg/30 mg	Brustablett	1+1+1+1	Utgången	2016-09-28		25 styck		3	2016-10-06	
Tramadol Retard	100 mg	Depottablett	1 tabl till natten.	Utsatt: Biverkan	2016-10-13		100 styck	Dagsjukvården2	2	2016-10-22	

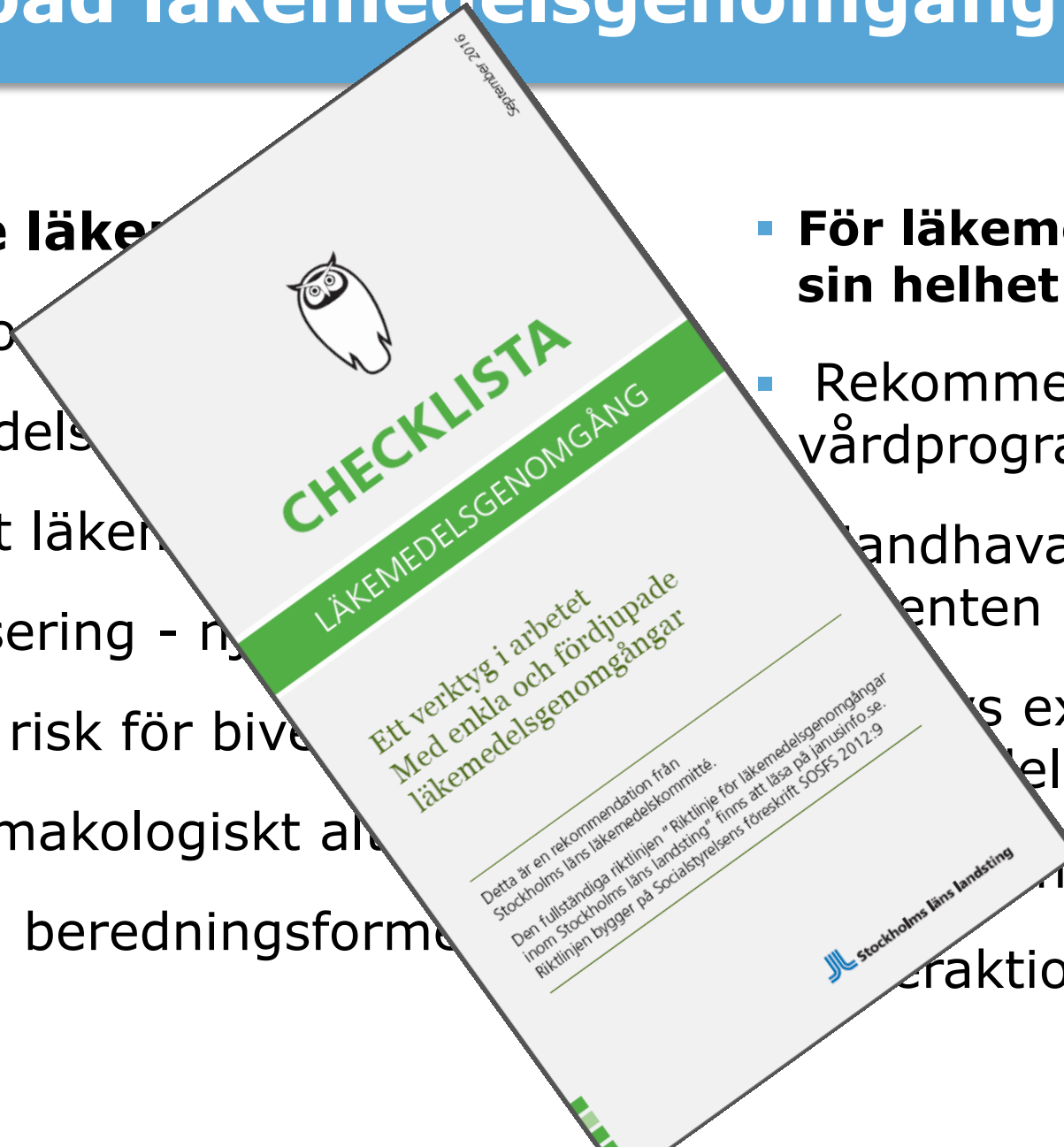
Fördjupad läkemedelsgenomgång – hur?

För varje läkemedel

- Indikation
- Läkemedels
- Lämpligt läkemedel
- Rätt dosering - n
- Nyttan > risk för biverkningar
- Icke farmakologiskt all
- Anpassa beredningsform

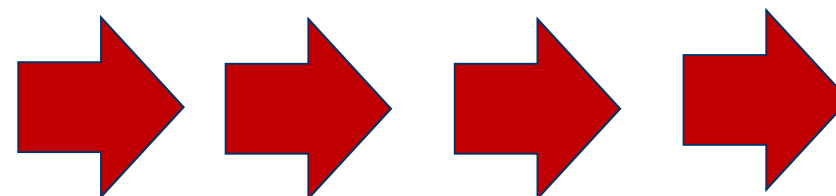
▪ För läkemedelsbehandlingen i sin helhet:

- Rekommendationer och vårdprogram
- Behandlande/kunskap hos patienten
- Extra stöd med läkemedelshandling
- Interaktioner

Gör en handlingsplan

- Förändringar
  - Prioriteringordning?
  - In/uttrappning?
- Vad behöver följas upp?
  - Nya prover?
  - Observera effekter av in/utsatta läkemedel?
  - Informera övriga. Någon som inte deltog vid läkemedelsgenomgången?
- Hur involveras patient? Anhöriga?
- Återkoppling-nästa steg?

Risker när man avslutar läkemedelsbehandling

- Reboundeffekter
- Utsättningsreaktioner
- Blandade reaktioner
- Interaktion upphör
- Risk för händelse
- Sjukdomen återkommer

Kom ihåg att dokumentera...

Dokumentera i journalen

- Vad som ska förändras
- Vad som ska följas upp
  - Effekt
  - Biverkan
- Vem som ska följa upp
- På vilket sätt?
- När?
- Hur ofta?

Skriv in sökord här

Kloka listan

Strama
Stockholm

Akut
internmedicin

Fortbildning

Läkemedel
och miljö

Nationellt
ordnat införande

Janusmed kunskapsstöd

Interaktioner

Riskprofil

Njurfunktion

Fosterpåverkan

Amning

Kön och genus

Senaste nytt

Skrolla ner

[Prenumerera på nyhetsbrev »](#)
[Fler nyheter »](#)

Brist på läkemedel

Brist på fludrokortison

2020-12-21

Brist på morfin i styrkan 0,4 mg/ml

2020-12-18

Omvärdera behovet av vitamin B12 vid återinsättning

2020-12-17

[Gå till alla artiklar om läkemedelsbrist »](#)

Läkemedelskommitté

Region Stockholms läkemedelskommitté är ett rådgivande expertorgan i frågor kring läkemedel och läkemedelsnära medicinteknik med huvudupdrag att verka för en säker, rationell och kostnadseffektiv användning.

[Region Stockholms läkemedelskommitté »](#)

[LOK – nätverket för Sveriges läkemedelskommittéer »](#)

Praktisk information

[Praktisk information kring förskrivning och hantering av läkemedel »](#)

Gå direkt till:

- [Förskrivning »](#)
- [Upphandlade läkemedel »](#)
- [Biverkningsrapportering »](#)
- [Beställ läkemedel »](#)

Läkemedelsstatistik

GUPS, gemensam uppföljningsportal, Region Stockholm, inklusive läkemedelsstatistik för uppföljning av läkemedelsanvändningen i Stockholms län »

Äldre och läkemedel

Här finns flera rutiner och riktlinjer om äldres läkemedelsbehandling samlat »

Hitta svaren

- [Medicinska databaser och tidskrifter i e-biblioteket »](#)
- [Ställ frågor till läkemedelsinformationscentralen »](#)
- [Länktips »](#)

Äldre och läkemedel

Den äldre människan visar många gånger helt andra symtom på vanligt förekommande sjukdomstillstånd än vad yngre människor gör. Det kan leda till såväl fel diagnos som överbehandling och underbehandling. Det vetenskapliga underlaget för läkemedelsbehandling av de multisjuka, sköra, mycket gamla patienterna är ofta begränsat. Huvudsakligen används evidens från yngre och friskare patienter och handläggningen av de äldre äldre baseras till stor del på klinisk erfarenhet. Den behandling som erbjuds ska utgå från uppgesad nytta för den individuella patienten. Studier visar att upp till 30 procent av akuta inläggningar av äldre på sjukhus helt eller delvis beror på läkemedelsbiverkningar. Upp till hälften av dem bedöms möjligen kunna undvikas.

I högerspalten hittar du några användbara riktlinjer för läkemedelsbehandling av äldre.

Läkemedelsgenomgångar

Läkemedelsgenomgångar är en metod för kartläggning av en patients samtliga ordinerade och använda läkemedel i syfte att säkerställa en korrekt och aktuell läkemedelslista. Det är dessutom en metod för analys, omprövning och uppföljning av en patients hela läkemedelsanvändning i syfte att upptäcka, stödja och förebygga läkemedelsrelaterade problem.

Hjälpmiddel att använda vid läkemedelsgenomgångar

1. Checklista

Checklistan är avsedd att användas som ett verktyg vid arbetet med läkemedelsgenomgångar, enkla och fördjupade.

- Checklista Läkemedelsgenomgång (pdf)

2. Symtomregistreringsformulär för att upptäcka läkemedelsbiverkningar

- Phase 20

3. Bedömning av behov av stöd med läkemedelshandlingen

- Safe medication assessment (SMA)
- Användaranvisning SMA

4. Beräkning av njurfunktion

- Janusmed njurfunktion
- Beräkna och beakta njurfunktion 2 vid val och dosering av läkemedel
- Statens beräkning för medicinsk utvärdering - Skattning av njurfunktion

5. Ortostatiskt blodtryck

- Region Stockholms läkemedelskommittés expertgrupp för äldres hälsa. Blankett för mätning av ortostatiskt blodtryck

6. Skattning av skörhet hos äldre

- Snabba fakta om skattning av skörhet
- Clinical frailty scale (på svenska)
- Clinical frailty scale (på engelska)

7. Rekommendationer för god läkemedelsterapi hos äldre

- Socialstyrelsens Indikatorer för god läkemedelsterapi hos äldre 2017
- Socialstyrelsens Diagnostisk checklista för förbättrad läkemedelsanvändning hos äldre 2018

8. Interaktionsbedömning

- Janusmed Interaktioner (följare Sifiro) och Janusmed riskprofil (inloggning krävs)

Socialstyrelsens indikatorer för god läkemedelsterapi hos äldre 2017

Socialstyrelsens diagnostiska checklista för förbättrad läkemedelsanvändning hos äldre 2018

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd HSLF-FS 2017:37

Riktlinje för läkemedelsgenomgångar i Region Stockholm

Klok läkemedelsbehandling av de mest sjuka äldre

beställ via e-post: preschyon@mediciner.se
preschyon | pdf-format
läs webbversionen

Vätskebrist och läkemedel

preschyon | pdf-format
närlinjebered

Filmer om läkemedelsbehandling för de mest sjuka äldre

Filmer om läkemedelsbehandling för de mest sjuka äldre

Tack!